מנורת המאור — מידות האשה הצנועה

לעולם תשתדל לעשות מלאכה בתוך ביתה ולא תשב בטלה, כי הבטלה מביאה לידי שעמום. פי' שטות או כיוצא בו. ועוד כי הבטלה מביאה לאיש לידי הרהור עבירה, כ"ש לאשה, שדעתה קלה עליה. אלא על כל פנים תעשה מלאכה ולא תשב בטלה, שנא' (משלי לא, יג) דרשה צמר ופשתים ותעש בחפץ כפיה. וגרסי' במ' כתובות בפרק אע"פ, האשה עושה בצמר, ואפי' היו לה כמה שפחות, כדי שלא תשב בטלה. ושבח גדול הוא לאשה לקנות חפצים בתוך ביתה ולמכרם, ותתעסק בהם, כדי שיהיה לה ריוח, שנא' (משלי לא, יד) היתה כאניות סוחר ממרחק תביא לחמה. וצריכה להשכים בבוקר לעשות חפציה, ולא תהא עצלה ואוהבת לנום, שנא' (משלי לא, טו) ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה וחוק לנערותיה. והעצלות מביאה לידי שינה יותר מדאי, שנא' (משלי יט, טו) עצלה תפיל תרדמה, וכתי' (משלי כו, יד) הדלת תסוב על צירה ועצל על מטתו. אלא תשתדל להשכים בבקר ומנערת עיניה מן השינה וזרועותיה מן העצלות. ואחת מעשר תקנות שתקן עזרא לישראל שתהא האשה משכמת ואופה, כדי שתהא הפת מצוייה לעניים בבקר.

[וגם כן מן התקנות שהתקין עזרא] שתהא האשה חוגרת בסינר, מפני הצניעות, שנא' (משלי לא, יז) חגרה בעוז מתניה ותאמץ זרועותיה. וצריכה להיות צנועה, ותשב תמיד בביתה, שלא תהא יצאנית, ולא תצא מפתח ביתה אלא לצורך גדול, לצורך מצוה, או לבית הכנסת או לבית הטבילה. וזהו כבודה בת מלך פנימה, וכתי' (ישעיהו מד, יג) כתפארת אדם לשבת בית, שהיא האשה. והמנהגת כך הרי זו אשה חשובה, ואשריה ואשרי בעלה, ועליה נאמר מצא אשה מצא טוב ויפק רצון מה'. ולזאת יקרא אשה שהיא שלימה יותר מהנשים וחשובה מכולן. שאין לך אשה שלימה שלא יהיה בה שום חסרון, וזאת, שהיא שלימה יותר מכולן, היא תתהלל. כדגרסי' בב"ר ויבן ה' האלהים את הצלע אשר לקח מן האדם לאשה. ר' יהושע דסכנין בשם ר' לוי, ויבן כתי', התבונן מהיכן לבראת. אמ', לא אברא אותה מן הראש שלא תהא מזקפת, ולא מן האוזן שלא תהא צייתנית, ולא מן הפה שלא תהא דברנית, ולא מן הלב שלא תהא קנאית, ולא מן היד שלא תהא משמשנית, ולא מן הרגל שלא תהא יצאנית, אלא ממקום צנוע שבאדם, שאפי' כשהוא ערום אותו מקום מכוסה. ועל כל אבר ואבר שהיה בורא בה, היה אומר, שאשה צנועה, אשה צנועה. ואעפ"כ ותפרעו כל עצתי ותוכחתי לא אביתם. לא בראתיה מן הראש, שלא תהא זקפנית, והרי היא מזקפת את ראשה, שנא' (ישעיהו ג, טז) ותלכנה נטויות גרון. ולא מן העין, שלא תהא סקרנית, והרי היא סקרנית, דכתיב (ישעיהו ג, טז) ומשקרות עינים. ולא מן האוזן, שלא תהא צייתנית, והרי היא צייתנית, שנא' (בראשית יח, י) ושרה שומעת. ולא מן הלב, שלא תהא קנאית, והרי היא קנאית, שנא' (בראשית ל, א) ותקנא רחל באחותה. ולא מן היד, שלא תהא משמשנית, והרי היא משמשנית, שנא' (בראשית לא, יט) ותגנוב רחל את התרפים. ולא מן הרגל, שלא תהא יצאנית,

והרי היא יצאנית, שנא' (בראשית לד, א) ותצא דינה. נמצא, שהאשה שאין בה אחת מכל המדות הללו, הרי היא קיימה מצותו של הב"ה, שצוה לנשים, וצוה לחוה בשעת יצירתה, והיה אומר אשה צנועה, אשה צנועה.

ושנינו במ' כתובות בפרק המדיר את אשתו, ואלו יוצאות בלא כתובה, העוברת על דת משה ויהודית, ואיזו הוא דת משה, מאכילתו שאינו מעושר ומשמשתו נדה, ואינה קוצה לה חלה, ונודרת ולא מקיימת. ואיזו היא דת יהודית, יוצאה וראשה פרוע, וטווה בשוק, ומדברת עם כל אדם. אבא שאול אומר, אף המקללות יולדיו בפניו. ר' טרפון אומר, אף הקולונית. ואיזו היא קולונית, כל שהיא בתוך ביתה ושכיניה שומעין קולה. ומפרש בגמ', שומעין קולה בשעת תשמיש.

שאלו לחכם אחד ואמרו ליה, ספר לנו האשה אשר היא צנועה וכשרה. אמר להם, התמימה בלי דופי, הקלה בעת אקראה, השמחה לשמחתי, העציבה לצרתי, המקבלת מצותי, הלובשת בגדי הענוה. אמרו לו, כבר ספרת לנו מי שאתה אוהב מן הנשים, ספר לנו למי שאתה שונא מהן. אמ' להן, המורדת לבעלה ומתפארת במעשיה, האוכלת בסתר מאנשי ביתה, ומתנשאת ביחסה, ומתחזקת בפתיותה, ומתפארת בשכלה, ובוכה בשעת כעסה, ומורת רוח בחמותה, והמרבה עם שכינתה, והמתרחקת מבעלה בשעה שיקרבנה לו, והממהרת לענות.